Hallituksen esitys eduskunnalle hallituksen esitykseen HE 169/2025 vp eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Sivistysvaliokunnan kuuleminen 26.11.2025

Erityisasiantuntija Hanna Menna

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Arkistointilain uudistus

Kannatamme hallituksen esitystä eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta.

Arkistolain päivitykselle on tarvetta ja esitys tukee nykytilannetta ja huomioi myöhemmin voimaan tulleen tiedonhallintalain ja aiemman arkistolain yhteensovittamisen puutteita. On hyvä, että vanhentunut lainsäädäntö uusitaan ja huomioidaan toimintaympäristön digitalisoituminen.

HYVIL

Tiedon elinkaaren suunnittelu osana tiedonhallintamallia sekä vastuu arkistoinnin suunnittelusta ja järjestämisestä

- Tiedonhallintayksikkö vastaa arkistoinnista ja voi jatkossa järjestää toiminnan itselleen sopivimmalla tavalla. Vastuista on kuitenkin asianmukaisesti huolehdittava. Toiminnan järjestäminen vaihtelee jo nyt.
- Arkistoinnin kuvausten tuominen osaksi tiedonhallintamallia edistää tiedon elinkaaren yhtenäisyyttä. Tiedonhallintamallien kuvaukseen käytettävät välineet eivät vielä tue tätä ja ohjeistamista tarvitaan. Esityksessä viranomaistahoksi on esitetty tiedonhallintalautakunta, joka jo nyt tekeekin mm. tiedonhallintamalliin liittyen ohjeita. Tiedonhallintalautakunnan jatko on käsittääksemme keskustelussa ja pidämme tärkeänä, että tämänkaltainen yhteinen toiminto säilyy ja resursoidaan.

HYVIL

Metatiedot ja digitoiminen aiheuttavat kustannuksia

- Kustannuksia syntyy hyvinvointialueille, jos esimerkiksi metatietojen määrä lisääntyy
- Digitoiminen aiheuttaa huomattavia kustannuksia, mutta pitkällä aikavälillä vähentää analogisten aineistojen arkistoinnin kustannuksia. Digitointia ei pystytä tekemään laajasti ilman erillistä rahoitusta.
- Selkeitä ohjeita ja yhtenäisiä päätöksiä kaivataan mm. hyvinvointialueille kunnilta ja sairaanhoitopiireiltä syntyneiden aineistojen osalta. Ohjeistusta on tehty, mutta edelleen tämä aiheuttaa ongelmia.
- Jatkossa arkistoiminen Kantan kautta voi olla kustannustehokas vaihtoehto. Se ei kuitenkaan poista kokonaan arkistoinnin paikallista tarvetta ja sitä kautta säästöjä ei paikallisista järjestelmistä synny. Pidämme muutenkin hyvänä, että kansallisten yhteisten tietovarantojen tiedot arkistoitaisiin suoraan niistä, ei erillisesti rekisterinpitäjien kautta.

Tietoturva, varautuminen ja kansallinen turvallisuus

- Esityksestä ei selkeästi käy ilmi, onko arkistolaitoksen järjestelmien tietoturva millä tasolla ja onko tietojen kasautumisvaikutus otettu huomioon pitkällä aikavälillä turvallisuusnäkökulmasta. Tietosuojan näkökulmat olivat mielestämme huomioituna hyvin.
- Sopimuksellisten siirtojen osalta tämä on siirtäjän näkökulmasta oleellinen asia, koska rekisterinpitäjyys säilyy siirtäjällä.
- Vaikka pääasiallisesti arkistointivaiheen tiedot ovat jo melko vanhoja, on mahdollista, että varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvää tietoa pääsee kasautumaan tietokantaan, kun eri viranomaisten tietoaineistoja arkistoidaan. Tätä huolta tukee esityksessä annettu mahdollisuus ns. arkistokopioista tutkimuksen käyttöön jo säilytysajan meneillään ollessa.

HYVIL